

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 110.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 29. septembra 1937

Cena posameznik
številki din 1.50

Več aktivnosti!

Kljub vsem uspehom, ki smo jih po l. 1918. vendarle dosegli, moramo na drugi strani vendarle konstatirati, da je naša gospodarska pozicija v državi nazadovala in da smo v resni nevarnosti, da bo v kratkem še znatno bolj nazadovala. Zadostuje samo, če spominimo na docela spremenjeni položaj našega denarništva, ki je bilo še pred dobrimi 15 leti skoraj vodilno v državi, da je moglo osvajati tudi največja podjetja v državi (n. pr. Zenice) in današnje žalostno vegetiranje večine naših denarnih zavodov.

Pa tudi na drugih poljih se je naša pozicija prav občutno poslabšala. Tako je pomenila Slovenija industrijsko pred leti znatno več kakor danes, ko so nastala na jugu in vzhodu države ogromna industrijska podjetja, katerih konkurenca bo mnogim našim morda že v kratkem času nadmočna. Opažamo pa tudi v trgovini, kako se v drugih gospodarskih središčih države kaže mnogo večja aktivnost kakor pa pri nas doma v Sloveniji. Mi v glavnem le ohranjamo to, kar smo že imeli, dočim drugod ne prestanjo in v naglem tempu ustvarjajo nova podjetja in povečujejo svojo gospodarsko aktivnost. Tako se razmerje sil med nami in drugimi stalno slabša v našo škodo in v kratkem bomo morda potisnjeni v defenzivo, ki bo zelo podobna obupni obrambi na zadnji obrambni črti.

Neresno bi bilo tarnati nad aktivnostjo in impulzivnostjo drugih, še bolj nevarno pa zadovoljiti se s pasivno nevoščljivostjo ali mržnjo. Rešitev je le v povečani aktivnosti vseh gospodarskih stanov in v njih konstruktivnem sodelovanju. Kar je izrekel predsednik združenja v Laškem g. Pavlin na seji Zveze trg. združenj, to velja v polni meri, da je namreč edina pot, da se bodo naše zahteve začele uresničevati, v tem, da vsi gospodarski stanovi složno delajo za napredek našega gospodarstva.

To sodelovanje vseh gospodarskih stanov se mora na vsak način doseči, ker se samo na ta način morejo dobiti sredstva za večjo aktivnost. Brez te pa je absolutno izključeno, da bi mogli vzdržati tekmo z drugimi.

Le nekaj sodelovanja naših odločilnih gospodarskih ljudi je treba in v vsaki občini bi se mogla pokazati učinkovitost tega skupnega dela. A tudi v celoti bi se mogli s primeroma majhnimi žrtvami doseči zelo pomembni uspehi.

Velik del denarja, ki leži danes mrtve, bi se mogel koristno in produktivno uporabiti. Tako n. pr. ni prav nobene finančne težave, da bi se zgradile v vseh naših mestih moderne tržnice, mogla bi se v Ljubljani v zvezi z velesejemom že enkrat zgraditi nujno potrebna velika dvorana za največje prireditve itd. Mogli bi s klirinškimi zavodom znatno zboljšati razmere na denarnem trgu, mogli bi tudi s pametnim postopanjem občin znatno povečati industrializacijo dežele itd. Večja aktivnost bi vzbujala novo aktivnost in tempo vse naše proizvodnje bi se dvignilo. Od tega pa je odvisno blagostanje.

Tudi za gospodarstvo velja načelo samopomoči, a tudi ta mora biti organizirana. Mi pa danes le bolj tarnamo in jadikujemo, namesto da bi tem več delali, čim težje so razmere, v katerih živimo. Pri

tem tarnanju pa naša sila pada, ker tarnanje pomeni pasivnost, dočim so drugi aktivni.

Doseči moramo sodelovanje vseh gospodarskih ljudi, da si od meseca do meseca zboljšujemo svojo gospodarsko pozicijo. Vsako novo podjetje, ki se ugodno razvija, pomeni utrditev naše gospodarske sile in v tem drobnem delu treba zbrati kapital tudi za večje stvari, za velika in rentabilna podjetja.

Večja aktivnost gospodarskih

ljudi na gospodarskem polju bo nujno tudi dvignila njih vpliv v javnem življenju. Danes gospodarski stanovi premalo gledajo na to, da si ta vpliv utrde in niti najmanj ne izkoriščajo svoje pozicije. Seveda se potem tudi ne bi smeli čuditi, če se tudi zanje najbolj važna vprašanja rešujejo brez njih. Saj so celo pri sestavljanju samoupravnih proračunov postavljeni vedno pred gotova dejstva. Najbrž se bo to ponovilo tudi pri novih proračunih.

Kakor gleda vsak podjetnik z vso skrbnostjo in vestnostjo, da njegovo podjetje napreduje, da se modernizira njegova proizvodnja, da se zboljšuje njegova uprava, tako bi morala skupnost vseh podjetnikov gledati na to, da se stalno zboljšuje tudi slovensko gospodarstvo in da koraka vedno vstric s časom. Tudi v ta namen je potrebna večja aktivnost na podlagi solidarnega dela vseh gospodarskih stanov. Realna in zanesljiva pot k zbolšanju je le v tem.

Čl. 10. Ta uredba stopi v veljavo, ko je razglašena v »Službenih novinah« in preneha veljati 10 let potem, ko je stopila v veljavo. Z uveljavljanjem te uredbe preneha veljati uredba o prepovedi veleblagovnic z dne 25. oktobra 1934.

Glavni smisel tega načrta uredbe je, da jasno definira pojem veleblagovnic in da predpisuje postopek, po katerem se hitro rešijo vsi spori. Pri tem ima odločujočo veljavo mnenje trgovinskih zbornic. S tem se na eni strani daje zadostno jamstvo, da se bodo interesi legalne trgovine ščitili, na drugi strani pa se tudi daje jamstvo, da se bodo načela svobodne trgovine upoštevala kolikor je to le mogoče. Zato tudi upamo, da bo načrt te uredbe od vlade sprejet in da bo potem sedanji nejasnosti konec, zlasti pa, da ne bomo doživljali tako nemogočih stvari, kakor se dogajajo danes. Da more veleblagovnica kljub uredbi o prepovedi veleblagovnic in kljub javni odločbi upravne oblasti in trgovinskega ministrstva poslovati, da veljajo druga določila za Zagreb in Beograd, to so pač nepravilnosti, ki se ne bi smele trpeti. S sprejemom načrta zbornic bi se tem nepravilnostim napravil konec in zato se naj ta načrt tudi sprejme in uveljavi.

Veleblagovnice se morajo prepovedati

Načrt uredbe, kakor ga predlagajo zbornice

Ofenziva zagovornikov veleblagovnic dokazuje, da hočejo ti na vsak način doseči, da se uredba o prepovedi veleblagovnic več ne podaljša. Posrečilo se jim je tudi, da so mnoge vplivne činitelje prepričali o pravilnosti svojega stališča in dosegli, da tudi v trgovinskem ministru samem ni glede veleblagovnic enotnega mišljenja. Zato je tembolj potrebno, da trgovci in njih organizacije tem bolj odločno nastopijo z zahtevo, da se veleblagovnice prepovedajo. Ker potleče sedanja naredba že v enem mesecu, je nujno potrebno, da trgovci prav energično zgrabijo vso stvar, ker drugače je prav lahko mogoče, da bodo s 20. oktobrom veleblagovnice dovoljene.

Naše zbornice so to nevarnost tudi pravilno razumele in na svojem zadnjem zasedanju izdelale nov načrt uredbe, da ne bo mogoč noben izgovor, da se ni vedelo, kaj naše gospodarske organizacije v resnici zahtevajo. Nujno potrebno je, da se vse trgovske organizacije zahtevi naših zbornic pridružijo ter se odločno izjavijo za svoj predlagani novi načrt uredbe. Zato tudi v naslednjem podajamo načrt zbornic.

Načrt se glasi:

Na podlagi čl. 90. finančnega zakona za l. 1937/38. ter sklicuje se na uredbi o prepovedi ustanavljanja trgovin velikega obsega II, št. 37207 z dne 25. oktobra 1934 je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal naslednjo uredbi o prepovedi ustanavljanja in poslovanja veleblagovnic.

Čl. 1. — Prepoveduje se ustanavljanje in poslovanje vseh vrst obratov velikega obsega in tudi združenj brez oziroma, pod katerim naslovom se vodijo (vleblagovnice, veliki magacini, veliki bazarji in podobno).

Čl. 2. — (1) Kot obrati velikega obsega se smatrajo obrati, ki v večjem obsegu redno prodajajo na kraju samem detajlno blago treh ali več trgovskih strok ali več ko dveh trgovskih strok z eno gostinsko panogo ter na način, ki je navaden v veleblagovnicah, velikih magacinih, velikih bazarjih in podobnih obratih, bodisi da se vodijo v enem lokalni, bodisi v več lokalih, ki so eden poleg drugega ali eden nad drugim in medsebojno zvezani ali ne zvezani, a pripadajo enemu lastniku.

(2) Kot obrati velikega obsega se smatrajo tudi trgovine, ki obsegajo več ko tri trgovske stroke ali dve trgovski stroki z eno gostinsko panogo ter pripadajo raznim osebam, bodisi da se oprav-

ljajo v enem lokalni, bodisi v več lokalih, ki so eden poleg drugega ali eden nad drugim in medsebojno zvezani ali ne zvezani ter na način, ki je v navadi pri veleblagovnicah, velikih magacinih in velikih bazarjih in podobno.

Čl. 3. določa, da se more odkloniti dovoljenje ali koncesija za obratovanje za trgovine na drobno s tremi ali več trgovskimi strokami, če pristojna zbornica ugotovi, da prijavljeni lokal omogoča kupčevanje v večjem obsegu. V čl. 4. se govori, da se bo postopalo po čl. 9. te uredbe proti obratovalnicam brez oziroma na število trgovskih strok, če razširijo svoje poslovanje na običajen način v poslovalnice velikega obsega.

Čl. 5. (1) Pod običajnim poslovanjem obratovalnice velikega obsega (vleblagovnic, velikih magacinov, velikih bazarjev in podobno) se morajo v glavnem razumeti naslednji postopki, bodisi da se pojavljajo posamezno ali kombinirano: a) nakup blaga v velikih partijah iz konkurznih mas, razprodaj, likvidacij in podobno; nakup defektne blaga iz velikih, zlasti trgovskih in industrijskih skladišč ko tudi nakup cenejšega blaga z izkoriščanjem izrednih prilik, b) sortiranje blaga po oddelkih z ozirom na vrste blaga ali na podlagi enotnih cen, c) prirejanje lastnih razstav; modnih revij ter drugih atrakcij, posebna prodaja po vrstah blaga, prirejanje inventarnih prodaj ter priložnostnih prodaj, d) privabljanje kupcev s posebnimi ugodnostmi, darovi, posrednimi nagradami ko tudi z drugimi načini, ki so v nasprotju z dobrimi trgovskimi običaji.

(2) O vprašanju, če gre v posameznih primerih za obratovalnice velikega obsega, je za pristojne oblasti obvezno mnenje pristojne trgovinske zbornice.

Čl. 6. Prepoved po čl. 1. te uredbe se nanaša na vse primere, za katere je bilo dano dovoljenje oz. koncesija za poslovanje, ki je bila izdana pred uveljavljanjem te uredbe ali ko se s poslovanjem dosedaj še ni začelo ali je bilo poslovanje iz katerega koli vzroka pretrgano.

V čl. 7. te uredbe se ugotavlja, da se te določbe ne nanašajo na poslovalnice velikega obsega, ki so na to že dobile pravico in to poslovanje začele še pred uveljavljanjem te uredbe (razen primeri po čl. 6); vendar pa se jim prepoveduje vsako razširjenje poslovanja bodisi glede prostorov, postrokov ali z ustanavljanjem podružnic ali pomožnih lokalov.

Čl. 8. podrobneje določa, kako se ugotavlja, če dotična poslovalnica postopa po predpisih te uredbe.

Čl. 9. — Za kršitev te uredbe se uporabljajo določila o kaznih iz obrtnega zakona. Poleg tega mora pristojna obrtna oblast I. stopnje na zahtevo pristojne trgovinske zbornice dotično obratovalnico takoj zapreti in ustaviti njeno nadaljnje delovanje. Pravna sredstva proti tem odlokom občne upravne oblasti iz javnih razlogov nimajo odločilne moči.

Nepotrební kulturní davek!

Bernsko konvencijo treba odpovedati!

Te dni smo čitali v listih pritožbo kinolastnikov, da so zaradi glasbenih honorarjev preveč obremenjeni. Zlasti pa so ogorčeni, ker morajo za zvočne filme še enkrat plačati honorar, čeprav ga je plačala že filmska izposojevalnica. Čitali pa smo tudi pojasnilo zastopnika UJMA, ki pravi, da je pritožba kinolastnikov neupravičena, ker je po zakonu dopustno tudi dvakratno honoriranje glasbenih del. Kar pa je po zakonu dopustno, to tudi ni nemoralno. Pojasnilu pravnega zastopnika ni mogoče ugovarjati, ker je položaj v resnici takšen, kakor ga navaja. Če torej hočemo napraviti konec vsem podobnim pritožbam, kakor je pritožba kinolastnikov, potem ni druge rešitve, kakor da ustvarimo nov pravni položaj. V ta namen pa je treba odpovedati bernsko konvencijo.

Sprejeli smo to konvencijo le bolj iz nekih sentimentalnih razlogov, da se nam ne bi moglo očitati, da mi Balkanci krademo tuja dela. Toda velike narode ti ev. očitki niso prav nič motili in ti so sprejem bernske konvencije gladko odklonili. Ko smo sprejeli bernsko konvencijo, smo se tudi nadejali, da bo ta v korist tudi našim avtorjem. Kot patentirani naivneži smo mislili, da bodo tuji narodi uprizorjali naša dela in naše skladbe tako kakor mi tuje. Seveda smo se prav temeljito urežali in mi plačujemo tuje avtorje z največjo vestnostjo in vnemo, naši avtorji pa zaman čakajo na honorarje iz tujine.

Narodno gospodarsko je zato bernska konvencija popolna izguba. Mi dajemo, a ne prejemo nič s tem sami sebi nalagamo znaten kulturni davek. Ali je res treba, da plačujemo ta kulturni davek v tujino? Ali res ne moremo svojega denarja uporabiti bolje?

Če velja za vse mednarodne odnose načelo kompenzacije, zakaj pa ne bi to načelo veljalo tudi za honorarje avtorjev? Saj je menda dovolj, če trpimo, da delajo veliki narodi s svojimi filmi med nami propagando za sebe, ali naj res to propagando še mi plačujemo? Kakor presojamo vso stvar, vedno kaže za nas samo izgubo, in sicer izgubo na vsji črti.

Saj je simpatično, da bi omogočili svojim domačim književnikom, glasbenikom in drugim umetnikom vsaj neki minimum na honorarjih. Toda to je dosegljivo tudi brez bernske konvencije in brez nje celo bolje kakor pa z njo. Saj z odpovedjo bernske konvencije ni rečeno, da bi morali pustiti naše domače umetnike brez zaščite, temveč bi jih mogli še bolj zaščititi, ker ne bi naša javnost več plačevala tako visokega davka tujini.

Naše kulturno življenje itak silno trpi zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. S tistimi pičlimi sredstvi, ki so nam še ostala, bi pač morali malo bolje gospodariti, ne pa da jih razmetavamo zaradi neke fikcije, ki jo vidimo v bernski konvenciji. Veliki narodi ostro pazijo na svoje interese, mi kot majhen narod bi morali še mnogo bolj paziti in zato je dvakrat napadno, da razmetavamo svoj denar zaradi bernske konvencije.

Nepotreben davek je bernska konvencija in zato se rešimo tega davka z odpovedjo bernske konvencije. Tako zahtevamo naši pravilno pojmovani kulturni in gospodarski interesi.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Znižanje ležarine za poštne pakete

Na iniciativo sarajevske zbornice so se vse zbornice naše države zavzele za znižbo ležarine za poštne pakete. Ministrstvo za pošte, telegraf in telefon pa je z razpisom z dne 17. septembra 1937 št. 77.799 zbornicam sporočilo, da ne more upoštevati njihovega predloga. Utemeljuje svoje stališče sledeče: »Po veljavnih poštinih predpisih je paket stranki-prejemniku na razpolago 4 dni brezplačno. Vsaka stranka, ki upošteva svoja naročila po pošti, ima možnost, da si v 4 dneh priskrbi denar, ki ga mora plačati za paket. Pošta nima na razpolago zadosti prikladnih skladišč, da bi mogla cele tedne shranjevati strankam pakete. Dokler so paketi v shrambi pošte, je vsebina izpostavljena kvarjenju, tatvini itd., poleg tega bi nagromadenje paketov v skladiščih povzročilo težkoče v poslovanju pošte. Zato je pošta pri nas in v inozemstvu tudi uvedla 1 din ležarine na dan za vsak paket, ki je shranjen v magacinah dalj nego 4 dni, kot odškodnino za porabo skladišča in za riziko, ki ga ima pošta. Zbog tega pošta ne more ustreči predlogu, da se ležarina zniža na 50 par dnevno in da se pobira šele po preteku 6 dni. Danes je poštini promet popolnoma urejen, da trgovcem ni treba naročati blaga, kadar nimajo denarja za sprejem paketov. Blaga je pri veletrgovcih in v tovarnah dovolj, pa ga radi tega morejo trgovci-preprodajalci dobiti v najkrajšem času in ni potrebno, da bi morali zbirati denar 10 do 20 dni po dostopu blaga.« O tem odgovoru obveščamo vse stranke, ki so se ponovno interesirale za znižanje ležarine na poštne pakete.

Terjatve naših izvoznikov v Španiji

Po plačilnem sporazumu s Španijo iz l. 1936., ki je bil sklenjen malo pred izbruhom španske državljanske vojne, je bilo dogovorjeno, da se plača blago, ki ga izvažamo v Španijo, polovica v blokiranih pezetah, ki se smejo uporabljati samo za plačilo iz Španije uvoženega blaga, polovica pa v svobodnih pesetah, ki pa jih je moral naš izvoznik izročiti Narodni banki.

Ta določila plačilnega sporazuma pa so se zelo površno izpolnjevala in so zato naši izvozniki le v redkih primerih prišli do svojega denarja. Naši lesni izvozniki so pričakovali, da bodo prišli vsaj deloma do svojih terjatev, ko je lansko leto otvorila španska uvozna in izvozna tvrdka »Cluea« na Sušaku svojo podružnico. Ta je uvozila v Jugoslavijo v treh mesecih 205.300 zabojev pomaranč (740 vagonov) ter 50 vagonov riža. Samo pomaranče so pomenile vrednost nad 20 milijonov din, riž pa nad en milijon din. Od tega blaga je bilo prodano v Jugoslaviji blaga za 4 do 5 milijonov din, ostalo blago pa se je izvozilo v Avstrijo in Češkoslovaško. Tvrdka »Cluea« je uvozila iz Jugoslavije v Španijo tudi blaga za približno 750.000 din.

Trgovci v Sušaku ne vedo, kako je tvrdka »Cluea« zaključila na Sušaku svoje poslovanje in če je dobavila v Jugoslavijo za približno 2 in pol milijona peset, kakor je bila zavezana po dogovoru iz l. 1936. Na vsak način pa je neoprostljivo, če se ni pravočasno poskrbelo, da bi prišli naši izvozniki do denarja s pomočjo tvrdke »Cluea«, ki je baš zato tudi dobila obrtno dovoljenje pri nas.

Tako ne gre

Prejeli smo:

Nezadovoljiva avtobusna služba na okoliških progah Ljubljane, zlasti na savski, povzroča ob nedeljah bližnjim izletnikom že občutno škodo. Tako se od šestih zvečer dalje do nedeljo v presledku pol-

druge ure ni ustavil na rednih postajah noben posavski avtobus, marveč so šoferji čakajoče odpravljali z mahanjem, češ da sledi še en voz. Da bi sprejeli v avto vsaj še kakšnega otroka ali bolnika, na to vozniški očitno niti ne pomislijo. Na vsak način pa moramo zahtevati, da se avtobusi na svojih rednih postajah vsakikrat ustavijo, ker sicer ni niti govora o rednem opravljanju prevzetih prog.

V navedenem času je šlo proti

Savi sedem (7) avtobusov, proti mestu pa sploh samo dva (2), ki sta bila seveda polna; tudi to bi se moralo urediti pravičnejše.

Podpis.

Ugoden potek trgovinskih pogajanj s Francijo

Iz Pariza se poroča jugoslovanskim listom, da potekajo pogajanja med francosko in našo delegacijo

za sklenitev nove trgovinske pogodbe ugodno. Jugoslovanska delegacija vztraja na tem, da ostane v korist Jugoslavije večji aktivni saldo, da bi mogla Jugoslavija uravnati svojo plačilno bilanco s Francije. Francoska delegacija je v načelu na to jugoslovansko zahtevo že pristala, ni pa še dosežen sporazum glede višine tega salda. Kakor hitro bi se prišlo v tem vprašanju do soglasja, bodo pogajanja hitro zaključena.

Proti nabavljalni zadrugi industrialcev

Stališče zagrebških trgovcev

Strokovno združenje trgovcev s stroji in aparati, tehničnimi potrebščinami in tehnično opremo v Zagrebu je objavila kot odgovor na članek člana upravnega sveta Nabavljalne zadruge industrialcev kr. Jugoslavije g. Nikolića naslednji članek:

»Ustanovitev Nabavljalne zadruge industrialcev v Beogradu ne samo da niso pozdravili gospodarski krogi iz vse države, temveč so nasprotno vsa trgovska združenja v državi najbolj odločno protestirala proti ustanovitvi te zadruge, ki bi sicer mogla koristiti svojim članom, ki pa bi bila vsekakor v škodo ostalega gospodarstva, a prav tako tudi v škodo konsumentov.

V članku, ki ga je objavil član upravnega sveta te nove zadruge, ni povedano nič novega, temveč je v glavnem podan samo izvleček ravno onega dela pravil, zaradi katerih bi bil trgovski stan najbolj prizadet. Nočemo zaenkrat premostriti posamezne paragrafe pravil, iz katerih se jasno vidi namen ustanovitve te zadruge, temveč se poslužujemo samo istih besed, ki se jih je poslužil avtor članka, da se namreč skozi ta pravila vleče kot rdeča nit globoko prepričanje, da gre tu za to, da se trgovci pri nabavi, a tudi pri prodaji izključijo kot posrednik, na drugi strani pa dobiček, ki bi se s tem dosegel, ne uporabi v korist konsumenta.

Kakor že rečeno, se nočemo spuščati v podrobno razpravljanje cit. članka, temveč objavljamo samo stališče, ki ga je zavzel trgovski stan v Zagrebu in katero stališče je bilo izraženo v resoluciji, ki je bila tudi izročena na pristojno mesto. V tej resoluciji se zahteva, da se onemogoči ustanovitev takšne zadruge gospodarsko najmonejših elementov. Dobesedni tekst resolucije se glasi:

»Z ustanovitvijo tako imenovane Nabavljalne zadruge industrialcev v Beogradu se hoče trgovski stan popolnoma uničiti, ker se na eni strani izključujejo trgovci kot dobavitelji naše domače industrije,

nameščenci in delavci, če bi se res izvedla zamisel in načrt te zadruge.

Naloga naše mlade domače industrije, ki je bila zavoljo državnih interesov ustanovljena in z zakonskimi določili zaščitena in katero v prvi vrsti podpira in propagira ravno naš trgovski stan, ko poudarja pri vsaki priliki, da se morajo v prvi vrsti uporabljati naši domači proizvodi, zato nikakor ne more biti ta, da bi uničevala svoje dosedanje sodelavce, to je trgovski stan.

Ni dvoma, da je združništvo najboljši način združevanja gospodarsko slabih posameznikov, ki samo z združevanjem pridejo do boljših pogojev za svoje življenje in delo, ter je zato razumljivo, da trgovstvo nima nič proti širjenju tako pojmovanega združništva, prav tako pa je tudi brez vsakega dvoma, da nabavljalna zadruga gospodarsko zelo močnih industrialcev — zlasti s preje navedenimi tendencami monopoliziranja vse trgovine ter zaslužjenja trgovskega stanu — mora v zelo kratkem času privedi naše gospodarstvo do

najtežjih kriz in do socialnih viharjev.

Država zato ne bi smela odobriti poslovanja tej zadrugi, ker bi bilo njeno poslovanje tudi v nasprotju s pozitivnimi zakoni.

Trgovski stan dobro razume, da ni cilj te zadruge samo eliminiranje onih brezvestnih posrednikov, temveč popolno uničenje vsega trgovskega stanu, pa čeprav se v navedenem članku priznava, da takšnih brezvestnih posrednikov ni mnogo.

Toda brezvestnih posrednikov je med vsemi stanovi in vendar ni trgovski stan zaradi posameznikov nikdar nastopil proti celemu kateremu koli stanu. Sicer pa je dovolj sredstev, da se proti ev. brezvestnim trgovcem nastopi z že veljavnimi zakonskimi sredstvi in zato ni treba vse dobave in nabave industrijskih podjetij ter še vso prodajo industrijskih predmetov centralizirati v Beogradu in s tako doseženo monopolizacijo uvesti popoln diktat ene organizacije nad vsem gospodarstvom Jugoslavije.

Veliko povečanje naše zunanje trg. v avgustu

Kakor smo že na kratko poročali, se je v avgustu naša zunanja trgovina prav znatno povečala.

Izvoz v avgustu se je povečal v primeri z lanskim za 162.733 ton ali za 67,9%, po vrednosti pa za 234,2 milijona din ali za 62,9%.

Tudi uvoz se je povečal, in sicer po količini za 63.266 ton ali 49,1%, po vrednosti pa za 172,5 milijona din ali za 62,7%.

Zato je bila naša trgovinska bilanca v avgustu 1937 aktivna za 160,1 milijona din, dočim je bila v lanskem avgustu le za 97,9 milijona din.

V prvih osmih mesecih l. l. pa je bila naša trgovinska bilanca aktivna za 665,9 milijona din, do-

Kavstične sode za 1,1, cianamida za 1,0, ferosilicija za 1,0, cementa za 2,2, surovega svinca za 1,3, surovega bakra za 63,8, drugih rud za 32,8.

Uvozili pa smo:

Surovega bombaža za 28,6, bombažnih prediv za 41,9, bombažnih tkanin za 19,2, drugega blaga za 2,0.

Drugih rastlinskih vlaken surovih za 1,7, prediv za 5,7, drugega blaga za 1,0.

Ovčje volne za 22,1, prediv za 12,0, tkanin za 24,9.

Svilenih prediv za 10,4.

Nepredelanega železa za 8,3, pločevine za 7,0, železnih žic za 1,0, cevi za 2,8, tračnih in želez. konstrukcij za 4,7, drugih železnih predmetov za 23,03.

Surove nafte za 9,6, parafina za 1,1.

Neobdelanih kož za 6,0, usnja za sedlarje za 1,5.

Neoluščenega riža za 1,5, oluščene za 0,5, surove kave za 5,4.

Premoga za 17,4, oljnatih semen za 7,7, bakrenih izdelkov za 1,5, strojev in aparatov za 32,7, elektrotehničnega materiala za 11,5, prevoznih sredstev za 19,09, zdravil za 3,1, umetnih organskih barv za 7,1, porcelanskih izdelkov za 2,4, tiskarskega papirja za 7,1, pnevmatik za 1,1 in surovega loja za 2,1 milijona dinarjev.

Ze v 24 urah
barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Izmet Ineni paša je odstopil kot ministrski predsednik, ker je hotel voditi bolj prijateljsko politiko s sovjeti, čemur pa je nasprotoval predsednik republike Kemal.

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža in avstrijski kancelar dr. Sušnik sta se sestala v Badenu pri Dunaju. O njunih razgovorih ni bilo izdano nikako oficialno sporočilo.

V Parizu se je začela mornariška konferenca med zastopniki francoske, angleške in italijanske mornarice. Konferenca naj bi omogočila sodelovanje Italije pri mednarodni kontroli v Sredozemskem morju.

Mussoliniju je bil prirejen v Berlinu grandiozen sprejem. Med neprestanimi ovacijami prebivalstva sta se odpeljala Mussolini in Hitler v predsedniško palačo, kjer bo bival Mussolini v Berlinu. Iz Berlina se je odpeljal Mussolini v Essen, kjer je obiskal Kruppove tvornice. Vse trgovine in tvornice so bile v Essenu zaprte, le Kruppovi zavodi so bili v polnem obratu, da je mogel Mussolini videti, kako izdelujejo tu kanone, lokomotive, tanke in drugo orožje. Iz Essena sta se vrnila Hitler in Mussolini nazaj v Berlin.

Hitler in Mussolini sta govorila o zunanjepolitičnih vprašanjih, kakor poročajo listi. Zlasti troje vprašanj je bilo aktualnih, in sicer: odnosi Nemčije z Vatikanom, skupen boj proti boljševizmu in avstrijsko vprašanje. Listi trde, da se Hitlerju ni posrečilo, da bi pridobil Mussolinija za nemško rešitev avstrijskega vprašanja. Nekateri listi celo trde, da zaradi tega sploh ni bilo govora o avstrijskem vprašanju.

Na svečanem banketu v čast Mussolinija je Hitler po pozdravu duceju dejal, da veže Nemčijo in Italijo iskreno prijateljstvo, ki naj odvrne napad temnih elementov na staro kulturo Evrope. Nemško-italijanska skupnost ne pomeni nobenega bloka proti drugim državam. Prepričan je, da služita obe državi s svojim složnim nastopom ne le svojim interesom, temveč tudi mednarodnemu sporazumu, ki jim je prav tako pri srcu.

Mussolini je v svojem odgovoru najprej pozdravil Hitlerja kot borca, ki je nemškemu narodu vrnil zavest njegove veličine. Nato je z največjim priznanjem govoril o uspehih narodno-socialističnega režima. Nato je govoril o političnem sodelovanju obeh držav in naglasil, da sta Nemčija in Italija vedno pripravljene sodelovati z vsemi drugimi državami, ki imajo razumevanje za potrebe Nemčije in Italije. Kot edini pogoj zahtevata za svoje sodelovanje samo to, da se ne rušijo temelji slavne evropske kulture.

Krize belgijske vlade ne bo, ker je bilo na konferenci strank vladne večine doseženo soglasje.

Odbor Zveze narodov je po velikem govoru kitajskega delegata sprejel resolucijo, v kateri pravi, da je japonsko bombardiranje kitajskih mest zločin, za katerega ni nobenih opravičil.

Sovjetski veleposlanik v Tokiu je izročil zunanjemu ministru Hiroti zelo ostro sestavljeno noto sovjetske vlade, ki opozarja japonsko vlado, da bo zahtevala odškodnino za vso škodo, ki bi jo imeli sovjetski državljani zaradi bombardiranja kitajskih mest. Sovjetska vlada nadalje naznanja, da je zaukazala sovjetskemu poslaniku, da mora ostati v Nankingu. Trditev Japoncev, da so kitajska letala pod japonsko zastavo bombardirala kitajska mesta, zavrača sovjetska vlada kot prazno izmišljotino.

Vodstvo kitajske komunistične stranke je razposlalo vsem svojim organizacijam manifest, s katerim razpušča stranko. Danes da je treba energično in brezobzirno izvesti načrt velikega Sunjatsena in se zato kitajski komunisti popolnoma podreje vlad v Nankingu. Istočasno se razpusti rdeča vojska ter stavi pod poveljstvo maršala Čangkajška.

Nizozemska vlada je predložila parlamentu zakonski načrt, da se poveča število rekrutov za 12.000, kar je potrebno zaradi novega oboroževalnega načrta Nizozemske.

Novi atentati so bili na več krajih v Franciji. Francoska vlada razpravlja zato o novih ukrepih za poostreitev nadzorstva nad tujci. Angleški policijski komisar za galilejsko oblast je bil ubit, ko je odhajal iz anglikanske cerkve. Ubit je bil tudi policijski stražnik, ki ga je spremljal. Atentat obsojajo tako židi ko Arabci ter ga pripisujejo neodgovornim elementom.

Ameriško časopisje je začelo vehementno napadati Japonce zaradi barbarskega bombardiranja kitajskih mest.

† Karol Jurjovič

V torek popoldne so spremili številni prijatelji in znanci k zadnjemu počitku trgovca Karla Jurjoviča v Slatini Radencih. Težka bolezen je vrgla pokojnika v najlepših moških letih na bolniško postelj in kljub vsej zdravniški negi je bolezen tudi podlegel.

Pokojnik je bil sin kmečkih staršev, se posvetil zgodaj trgovini ter si pridobil solidno in bogato trgovsko znanje, da je njegova trgovina kmalu daleč na okoli zaslovela. Kot dober trgovec se je marljivo udeleževal tudi v trgovskih organizacijah, zlasti v Združenju trgovcev.

A tudi za vsa druga gospodarstva vprašanja je imel vedno živo zanimanje. Tako je bil med ustanovitelji Hranilnice in posojilnice v Radencih, pomagal je nadalje pri ustanovitvi združene elektrarne ter sploh vedno z vnujo deloval za gospodarski napredek Radencev.

Zato ga bodo v hvaležnem spominu ohranili vsi občani, kar je dokazala njegova zadnja pot.

Blag spomin zaslužnemu pokojniku Karlu Jurjoviču.

Denarstvo

Hranilne vloge so narasle

Po podatkih Narodne banke so narasle hranilne vloge v vseh naših denarnih zavodih od 11.632 milijonov din dne 1. julija 1937 na 11.690 milijonov din dne 1. avgusta 1937.

Gibanje hranilnih vlog je bilo naslednje:

1. avgusta 1936: DHB in Poštna hranilnica 2.561; samoupravne hranilnice 1.942; zasebne banke 6.099; skupno 10.602.

1. julija 1937: DHB in Poštna hranilnica 3.078; samoupravne hranilnice 2.133; zasebne banke 6.479; skupno 11.690.

1. avgusta 1937: DHB in Poštna hranilnica 3.161; samoupravne hranilnice 2.153; zasebne banke 6.376; skupno 11.690.

Vloge v zasebnih bankah so torej v juliju nazadovale, dočim so se v državnih denarnih zavodih dvignile.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. septembra navaja te izpremembe (vse številke v milijonih dinarjev):

Podloga se je povečala za 1,1 na 1694,2.

Devize, ki niso v podlogi, so se zmanjšale za 16,8 na 726,2.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 10,3 na 375,2.

Posojila so se skupno zmanjšala za 7,01 na 1573,2.

Vrednostni papirji so se povečali za 30,3 na 199,8.

Razna aktiva so narasla za 42,06 na 1748,4.

Obtok bankovcev se je znižal za 70,2 na 5737,8. V tem večji meri pa so narasle obveze na pokaz, in sicer za 111,4 na 2419,7.

Razna pasiva so se zmanjšala za 19,1 na 323,6.

Celotno kritje se je znižalo na 26,68%, samo zlato pa na 26,19%.

Odlog plačil

je dovolil kmetijski minister Kmetijski posojilnici v Celju za dobo 6 let od 1. avgusta 1937 dalje. Obrestna mera za stare vloge po 2%.

Stanje ljubljanske Mestne hranilnice se je zopet znatno zboljšalo. Tako so nove vloge narasle že na 80 milijonov din, stare že popolnoma proste pa na 84 milijonov, da ima hranilnica že skupno 164 milijonov din popolnoma prostih in svobodnih vlog. Ker se tako stalno veča likvidnost zavoda, raste tudi zaupanje v zavod stalno, kar se najlepše vidi v vedno novem dotoku vlog.

V Bukarešti se je v ponedeljek začela konferenca guvernerjev emisijskih bank držav Male antante.

Vlagatelj Pirotske banke, katere osnovna glavnica v višini 1 milijona din je izginila, stražijo noč

in dan pred banko, da ne bi mogel direktor banke vzeti iz blagajne banke še ostale menice, ker upajo, da bodo mogli s temi menicami kriti vsaj del svojih vlog, ki so znašale 2.600.000 din.

Finančno ministrstvo je izdalo

novke kolke po 50 din. Stari kolki se morajo zamenjati do 29. decembra 1937.

Turški minister za gospodarstvo je izjavil, da so vse vesti o baje nameravani devalvaciji turške valute popolnoma izmišljene.

Mednarodna lesna konferenca v Stockholmu

Konferenca bo določila izvozne kvote za leto 1938

Te dni je začela zasedati v Stockholmu mednarodna lesna konferenca E. T. E. C. (European Timber Exporters Convention). Našo državo zastopa na kongresu g. Ivan Hochsinger, podpredsednik Saveza industrijalcev i trgovcev šumskih proizvodov v Zagrebu. O konferenci sami se je že pred daljšim časom pisalo, da bo njeno delo otežkočeno zaradi prizadevanja lesnih uvoznikov, da ustvarijo svojo zvezo in s tem prisilijo države, ki izvažajo les, da znižajo cene lesu. »Jugoslovenski Lloyd« v Zagrebu reagira na te domneve ter pravi, da niso utemeljene. Baš obratno se je zgodilo, kar se je prerokovalo. Tako je bil v juliju sestanek med uvozniki in izvozniki lesa iz raznih držav, da bi se doseglo med njimi bolj ozko sodelovanje. Tudi če bi se ustanovila organizacija uvoznikov lesa, se ta ne bi smela smatrati kot borbena organizacija. Načrt za sodelovanje je bil tudi dejansko že preje izdela in se je tudi na omenjeni konferenci konstatiralo, da si nihče ne želi boja, temveč sodelovanja. Da je ta želja iskrena, se je sedaj pokazalo na kongresu v Stockholmu, ko so prvič uradno zastopane tudi vse najvažnejše države-uvoznice lesa,

tako Anglija, Nemčija, Francija, Belgija in Nizozemska.

Res pa je, da so bili poleti leta 1936. uvozniki lesa v velikih skrbih zaradi nadaljnega razvoja cen. V avgustu 1936 so namreč nakupili velike zaloge lesa ter so se bali, da ne bi mogli za ta les kmalu dobiti odjemalcev. Poleg tega so takrat prevozniki stroški silno narasli ter se povečali v primeri z lanskim letom tudi za 100 odstotkov. Ker je bil poleg tega politični položaj zelo nejasen in negotov, so naravnost gledali uvozniki na to, da cene preveč ne narastejo. Toda tudi v lesnih izvoznih državah so bili mnenja, da je boljše, če se doseže bolj stalen razvoj cen in baš to naj bi dosegla E. T. E. C.

Če bi se na evropskem trgu posrečilo izenačiti ponudbo s povpraševanjem po lesu, potem bi se tudi moglo preprečiti preveliko kolbanje cen. Če bi se pa tudi posrečilo doseči neko stalnost v povpraševanju ter zanesljive podatke o potrebah lesnega trga, potem bi bili doseženi tudi prvi pogoji za načrtno gospodarstvo na lesnem trgu ter za nemoteno in plodovito sodelovanje lesnih uvoznikov in izvoznikov.

Danes tako daleč še nismo, ven-

dar pa bo imela stockholmska konferenca to veliko prednost, da bodo na njej uvozniki povedali svoje želje in da se bodo mogli nato njih koristni nasveti tudi upoštevati.

Glavna naloga konference je seveda razdelitev lesnih izvoznih kvot za prihodnje leto. Mnogi so mnenja, da ne bo mogoče ohraniti dosedanjih kvot, temveč da bo treba izvoz lesa omejiti. To pa predvsem zato, ker po njih mnenju Anglija v letu 1938. ne bo potrebovala toliko lesa kot v obeh prejšnjih letih. A tudi Nemčija, Italija in Francija so po mnenju teh ljudi danes zelo negotove odjemalke ter je treba tudi zaradi njih računati z zmanjšanjem lesnega izvoza.

V drugih državah pa vlada bolj optimistično mnenje. V teh državah so mnenja, da povpraševanje po lesu ne bo popustilo in da tudi ne bo padla sposobnost lesnih trgov za prevzem lesa. Konferenca v Stockholmu bo prinesla jasnost v ta vprašanja ter bo, kakor upamo, uredila vprašanje kvot tako, da bo ustrezno vsem. Naš zastopnik bo seveda gledal na to, da ohrani Jugoslaviji njeno dosedanje kvoto, kar pa ne bo brez težav.

Desetletnica mariborske Tujsko-prometne zveze

Malo je v Sloveniji društev, ki bi mogla v kratki dobi 10 let pokazati tako lepe in vseskozi pozitivne uspehe ko Tujsko-prometna zveza v Mariboru. S svojim smotrenim delom je dosegla, da se tujski promet ne le v Mariboru, temveč tudi v vsej bivši mariborski oblasti vedno lepše razvija in da postaja Maribor v resnici turistično mesto. Mariborsko prebivalstvo se zaslug Tujsko-prometne zveze tudi dobro zaveda in to se je zlasti pokazalo ob 10letnici zveze, ko so se zbrali na običnem zboru zveze zastopniki vseh vodilnih mariborskih organizacij, ter ji z vso iskrenostjo izrekli svoje priznanje in svoje čestitke. Zaslužno delo je bilo tako vendar enkrat tudi v Sloveniji pravilno priznано.

Jubilejni občni zbor v Kazini je potekel skladno s pomembnostjo jubileja ter storjenega dela. Otvoril ga je podpredsednik Zveze celjski magistratni ravnatelj Šubnik namesto obolevalega predsednika Zveze inž. Šlajmerja. Pozdravil je vse navzočne, nato pa je na kratko podal historiat ustanovitve in dela zveze. Omenjal je številne težkoče, ki jih je morala zveza premagati, ter se zahvalil vsem, ki so pomagali zvezi. Zlasti se je zahvalil tudi uradništvu zveze, ki je pod vodstvom ravnatelja Loosa vedno vzgledno delovalo v korist Zveze. V bodoče bo delo Zveze znatno olajšano, ker dobi zveza v mariborskem Gradu nove prostore, ki so zelo lepo in praktično urejeni, da bo mogla Zveza še z večjim uspehom nadaljevati svoje delo. Zahvaljuje se mestni občini, ker je dala Zvezi nove prostore na razpolago.

Sledili so številni govori gostov. Kot prvi je govoril zastopnik banske uprave dr. Ratej, ki je izrekel Zvezi priznanje banske upra-

ve. Za njim je čestital Zvezi mariborski župan dr. Juvan, ki je obljubil, da bo mestna občina še nadalje podpirala delo Zveze, kolikor ji bo to le mogoče. Za avstrijske tujsko-prometne organizacije je govoril dr. Braun, ki je izrazil svoje veselje nad lepim sodelovanjem jugoslovanskih in avstrijskih prometnih organizacij. Govorili so nadalje še: poslanec dr. Veble, inspektor Blagojevič za centralo »Putnika«, Stipa Dragomanović za podružnico »Putnika« v Zagrebu in ravnatelj dr. Tominešek za SPD.

Soglasno je nato občni zbor sklenil, da se pošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravne brzojavke pa ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, trg. ministru dr. Vrbaniću, banu dr. Natlačenju, šefu turističnega oddelka v trg. ministrstvu Rogoševiću ter obolevemu predsedniku Zveze inž. Šlajmerju.

Po končanem jubilejnim občnem zboru so si ogledali udeleženci zboru po načrtu inž. Deva preurejene nove poslovne prostore Zveze v mariborskem Gradu.

K praktični ureditvi prostorov so gostje Zvezi iskreno čestitali. Na slavnostnem obedu je bila izrečena še cela vrsta novih napitnic, od katerih je vsaka pomenila novo in iskreno priznanje zvezi. Govorili so: podžupan Zehot, ustanovitelj in častni član Zveze bivši podban dr. Pirkmajer, predsednik »Mariborskega tedna« dr. Lipold, studentski župan Kaloh, zbornični svetnik Ferdo Pinter v imenu Zbornice za TOI, nadzornik Pretnar za ptujsko Opleševalno društvo ter gg. Berlič in Dragomanović.

Popoldne so se gostje v treh avtomobilih odpeljali k razglednemu stolpu na Pohorju, ki je bil s pomočjo tvrde inž. Jelenec in

inž. Šlajmer lepo prenovljen. Tu je bila kratka svečanost ter je bilo tudi pri tej priliki izrečenih več pomembnih govorov.

S tem so bile jubilejne svečanosti Zveze zaključene. Omeniti moramo še, da je prejela Zveza tudi celo vrsto pismenih čestitk. Tako so ji med drugimi izrekli svoje priznanje: notranji minister dr. Korošec, knezoškof dr. Tomažič, ban savske banovine dr. Ružič, podban dr. Majcen, predsednik Zbornice za TOI Ivan Jeladin, ital. gen. konzul v Ljubljani Maraldi, ljubljanski župan dr. Adlesič, predsednik Ljubljanskega velesejma Avgust Praprotnik, Prometni urad Nemčije v Beogradu, Avstrijski prometni urad na Dunaju in drugi.

Tujskoprometna zveza v Mariboru je tako ob svoji desetletnici doživela priznanje, ki ga je zaslužila. Zaslužni organizaciji tudi naše čestitke!

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 29. septembra objavlja: Pravila o privatnih izpitih na ljudskih šolah — Pravilnik o dovoljevanju odsotstva in odobrovanju bolovanja učiteljem ljudskih, meščanskih, srednjih in srednjih strokovnih šol in ostalim uslužbencem iz področja oddelka za srednje šole, oddelka za ljudske šole in oddelka za pouk pri ministrstvu za prosveto — Pravilnik o strokovnem odboru za industrijske rastline pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine — Pravilnik o službenem razmerju zdravnikov združenih zdravstvenih občin v dravski banovini — Izpremembe v staležu državnih in banovinskih uslužbencev v območju dravske banovine.

Zopet povišane poštn pristojbine

Z odlokom poštne ministra so povišane poštn pristojbine za pisma in dopisnice, ki se pošiljajo v tujino. Odslej se vse države razdele v tri skupine. V prvi skupini so države: Avstrija, Bolgarska, Grčija, Italija, Madžarska, Romunija in menda Albanija, torej države, ki meje na Jugoslavijo. Dopolnilna pristojbina za pisma v te države znaša 2 din.

V drugi skupini so države: Nemčija, Poljska, Češkoslovaška, Švica in Turčija. Dopolnilna pristojbina je din 2'50. V tretji skupini so vse druge evropske države razen sovjetske Rusije. Dopolnilna pristojbina din 3'—.

Pri odpremi pism in dopisnic z navedbo vrednosti po letalski pošti se mora plačati še 50odstotni pribitek k redni pristojbini.

Ugoden zaključek pogajanj z Nemčijo

V torek se je končalo zasedanje stalnega jugoslovansko-nemškega odbora v Dubrovniku, ki se je začelo že 10. t. m. O poteku zasedanja se javnost ni obveščala, da tudi ne vemo o uspehu pogajanj. Kakor pa sedaj zatrjujejo nekateri, je stalni odbor sprejel za naš tujski promet zelo ugodne sklepe, ki bodo veljali zlasti za nemške turiste, ki prihajajo v naša letovišča. Nemškim turistom se ne bodo več dajala turistična kreditna pisma, temveč turistični čeki, kar bo za nje mnogo bolj ugodno.

Romunska se bo priključila madžarsko-jugoslovanskemu agrarnemu bloku

Budimpeštanski »Pesti Naplo« poroča, da se je Romunija odločila, da pristopi k agrarnemu kartelu, ki je bil sklenjen med Madžarsko in Jugoslavijo. K temu koraku se je Romunija odločila zaradi Nemčije. Romunija zahteva namreč od Nemčije za žitarice in petroleje plačilo v svobodnih devizah, ker je ugotovila, da so nemški uvozniki prodajali nekatere predmete, ki so jih kupili v Romuniji, proti plačilu v kliringu, te naprej po znižani ceni proti plačilu v svobodnih devizah. Zaradi tega je Romunija naletela v tujini na konkurenco svojih lastnih proizvodov. Zato se je Romunija odločila, da se pridruži madžarsko-jugoslovanskemu kartelu, ki je na posameznih tujih trgih že dosegel znatne uspehe.

Francoski državni proračun aktiven

Finančni odbor je objavil, da je finančni odbor predložil obema zbornicama državni proračun za l. 1938. Kakor je izjavil finančni minister Bonnet, izkazuje proračun prebitka 1600 milijonov frankov. Od tega prebitka namerava vlada uporabiti eno milijardo frankov za zboljšanje uradniških plač.

Zunanja trgovina

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine bo v kratkem otvoril na Sušaku svojo ekspozituro. Za šefa ekspoziture je imenovan Ozren Buzadžić, dosedaj trgovinski ataše v Pragi.

Splitski izvozniki in lastniki ladij so zopet začeli akcije, da se izvozniki oproste dolžnosti obveznega odstopanja svojih prostih deviz Narodni banki in po uradnem tečaju.

Romunska bo uvedla minimalne cene za bombaž. Prva bombaž bodo morale predložiti na sprejem za 50. drugovrstni pa po 40 lejev za kilogram.

Draginja v Franciji še stalno raste, kakor dokazuje indeks cen. Ta je znašal v maju 529, v juniju 538, v juliju 580 in koncem avgusta že 591.

V Nemčiji je bila izdana uredba, s katero se uvaja nad vsa podjetja za proizvodnjo jekla, železa, koks in podobne industrije državna kontrola.

Gibanje bolgarskega narodnega dohodka

Kriza je silno zmanjšala narodni dohodek

Kakor Jugoslavija, tako je tudi Bolgarska kot agrarna država zlasti težko občutila padec cen kmetijskih proizvodov za časa svetovne krize, da se je njen narodni dohodek od 56,2 milijarde levov v letu 1929. znižal na 36,5 milijarde levov v letu 1935. Ta padec narodnega dohodka pa je bil predvsem povzročen zaradi padca cen kmetijskih proizvodov, kakor je dokazal dr. Čakalov, načelnik oddelka za proučevanje gospodarskih vprašanj pri Narodni banki v svoji študiji, ki jo je objavil v zadnji številki »Industrijskega pregleda«.

V tej študiji navaja narodni dohodek Bolgarske v letih 1924 do 1935, in sicer tudi za posamezne stanove. Posebno zanimive so številke za kmetjsko prebivalstvo. Tako je znašal narodni dohodek iz kmetjskega gospodarstva leta 1924. 25,2 milijarde levov, se dvignil leta 1925. na 30,2, dosegel leta 1928. 32,4 milijarde, nato pa je začel trajno padati, da je znašal leta 1932. le še 18,4, leta 1933. 16,5, leta 1934. 16,39 milijarde levov. Leta 1935. je nastalo zopet zboljšanje in narodni dohodek iz kmetjskega gospodarstva se je dvignil na 18,3 milijarde levov.

Pri drugih gospodarskih panogah ni padec narodnega dohodka niti primeroma tako velik. Tako je bil v obrtu in industriji najvišji dohodek leta 1929., ko je dosegel 7,7 milijarde levov, najnižji pa leta 1935., ko je znašal le nekaj nad 5 milijard. Tu pa je treba pripomniti, da je padel predvsem dohodek obrtnikov, dočim se je dohodek velike industrije zaradi raznih protekcionističnih ukrepov povečal.

V večji meri pa je nazadoval narodni dohodek iz prometa, trgovine, denarništva in zavarovalništva. Leta 1924. je znašal 5,3 milijarde, narasel leta 1925. na 5,9, leta 1926. na 6,2, leta 1927. na 6,3, leta 1928. na 6,9 in leta 1929. na 7,5 milijarde, nato pa se je začelo stalno in močno padanje, da je že naslednje leto znašal le še 6,0, leta 1931. 5,9, leta 1932. 5,2, leta 1933. 4,7 in leta 1934. 4,6 milijarde levov. V letu 1935. se je zopet dvignil na 4,8 milijarde levov.

Najmanjša je razlika med najvišjim in najnižjim stanjem narodnega dohodka pri plačah in pokojninah. Te so dale leta 1924. 6,7 milijarde, se dvignile leta 1926. na 8,0 in dosegle leta 1929. z 10,4 milijarde levov svoj višek, nato pa padle leta 1933. na 9,2, leta 1934. na 8,0 in se dvignile leta 1935. na 8,2 milijarde levov. Dočim je dohodek iz vseh pridobitnih gospo-

darstev bil leta 1935. znatno nižji ko leta 1924., je pri plačah narasel, kakor nazorno kažejo naslednje številke:

	v milijardah	levov
1924	1935	
kmetjsko gospodarstvo	25,2	18,3
obrtni in industrija	6,3	5,0
trgovina, promet in zavarovalnice	5,3	4,8
plače in pokojnine	6,7	8,2
skupni nar. dohodek	48,6	36,5

Posledica tega je bila, da je narodni dohodek na glavo prebivalca znašal leta 1924. še 8.389 levov, dosegel leta 1928. z 10.115 levov svoj maksimum, nato pa začel padati in dosegel leta 1934. s 5700 levov svoj minimum. Leta 1935. se je zopet dvignil na 5900 levov.

Zanimive so tudi številke, ki jih objavlja dr. Čakalov o denarnem dohodku iz posameznih vrst prebivalstva. Tudi tu je razlika v kmetjskem gospodarstvu najmočnejša. Tako je znašal denarni dohodek kmetjskega gospodarstva leta 1924. 11,59 milijarde, se dvig-

nil leta 1929. celo na 13,9 milijarde, a takoj naslednje leto padel na 11,4, nato na 10,7 ter dosegel leta 1933. s 6,8 milijarde levov svoj minimum. Nato se je zopet dvignil, in sicer leta 1934. na 7,1, leta 1935. pa na 8,2 milijarde levov.

Denarni dohodek mestnega prebivalstva ni doživel tako velikih izprememb. Leta 1924. je znašal 16,6, leta 1929. 22,0, leta 1935. pa 15,6 milijona levov.

Celotni denarni dohodek Bolgarske je znašal leta 1924. 28,2, leta 1929. 36,0 in leta 1934. 22,6 milijarde levov. Leta 1935. se je dvignil na 23,8 milijarde levov.

Končno je še omeniti razmerje med celotnim narodnim dohodkom in davčno obremenitvijo. Naj navedemo te številke samo za nekaj najbolj karakterističnih let.

V milijardah levov:	skupni dohodek	davki	%
1925	43,6	8,5	19,6
1929	56,2	10,5	18,7
1930	48,6	8,9	18,4
1934	34,5	6,3	18,3
1935	36,5	8,9	24,4

Ponudbe in povpraševanja iz Italije

Septembrska številka revije »Italo-Jug« objavlja naslednja italijanska povpraševanja, oz. italijanske ponudbe:

- 510 — Milan: se zanima za kemične proizvode: vosek, parafin in smolo,
- 511 — Milan: ponuja marmor,
- 512 — premog v prahu,
- 513 — Milan: išče zveze s tvornicami oljnatih semen,
- 514 — Meda: surova slavonska bukovina,
- 515 — Milan: surov in česan lan,
- 516 — Torin: jelovina za za-boje,
- 517 — Milan: živila,
- 518 — Torin: retortno oglje iz bukovnega lesa,
- 519 — Milan: ponudba šalov, robcev in tkanin za svilene kravate,
- 520 — Palazzolo Sull'Oglio: surovi goveji rogovi in parklji,
- 521 — Genova: ponudba sportnih in tehničnih predmetov,

- 526 — Milan: trd klej in želatina,
 - 527 — Genova: ponudba predmetov za tenis,
 - 528 — Catania: smrekovina za tvornice papirja,
 - 529 — Ancona: fižol,
 - 530 — Mantova: kuruza, oves, ječmen in bob,
 - 531 — Genova: oljčno olje,
 - 532 — Milan: jekleni traki za izdelovanje avtomatičnih strojev,
 - 533 — Lugo: posteljni puh,
 - 534 — Rimini: poseben les za izdelovanje violin,
 - 535 — Milan: živi in zaklani prešiči ter nasoljena slanina,
 - 536 — Lumezzane S. Sebastiano: izdelane strune za vojaške potrebe,
 - 537 — Milan: sladkor, moka, suh kozji gnoj, ter suha kri v prahu.
- Interesenti se naj obrnejo z navedbo ugodne številke na upravo revije Italo-Jug (Milan, Cas. Postale 1514), kjer dobe natančne naslove firm, s katerimi bi hoteli stopiti v stik.

Doma in po svetu

Danes se vrne dr. Maček iz Rogaske Slatine, nakar ga obiščejo voditelji beogradske združene opozicije. Na tem sestanku bo besedilo sporazuma, še enkrat pregledano, nato pa od vseh voditeljev podpisano. Tako vsaj zatrjujejo pristajati združene opozicije.

Tu je vojne misije, ki so prisostvovale našim manevrom, so po manevrih odpotovale v Beograd, odkoder so odpotovale na Oplenac, da so se poklonile spomenu velikega kralja Aleksandra.

Na Bled je prišel italijanski bivši minister Volpi. Knez namestnik Pavle ga je potem povabil, da si je ogledal tudi Brdo. Volpi namerava organizirati v Beogradu veliko razstavo italijanskih umetnikov.

Šef Mednarodnega urada za delo dr. Guernax je prišel v Split, da prouči pogoje dela na naših trgovskih ladjah. Iz Splita odpotuje v Zagreb, kjer se bo vpoznal s socialnim zavarovanjem naših mornarjev.

V Zagrebu je umrla slavna hrvaška gledališka umetnica Marija Ružicka-Strož, ki si je pridobila častni naslov slovanske Sare Bernhardt.

Kongres bivših internirancev, konfirancev ter talcev je bil te dni v Beogradu. Kongres je sklenil, da ustanovi posebno organiza-

cijo, ki naj zaščiti interese vseh političnih preganjancev pod Avstrijo.

Gradbeno ministrstvo je dalo 8 milijonov din za položitev vodovodnih cevi in gradnjo črpalnih postaj v Dalmaciji.

Finančno ministrstvo je podalo šalo rok za natečaj novih skic za naše kovance do 15. oktobra.

Gradnja unske proge hitro napreduje. Od Bihaća sem je zgrajenih že 17 km nove proge, od Knina pa 13. Vsa proga bo veljala 400 milijonov din. Proga bo imela 40 tunelov, ki so že vsi prevrtni.

Uredba o povišanju uradnih plač od najnižje do IV. skupine II. stopnje bo bala stopila v veljavo s 1. oktobrom. Tako vsaj poročajo nekateri jugoslovanski listi.

Za predsednika Matice srbske je bil izvoljen dr. Aleksander Moč, za podpredsednika pa Branko Magarašević. Neznani dobrotnik je poklonil matici 90 hektarov zemlje in zavarovalno polico za 300.000 din.

Samostojna podružnica »Putnik« se odprla dne 1. oktobra v Kranju. Ta uspeh je zlasti zasluga agilnega tajnika Združenja trgovcev g. Kožmana.

Tehnična unija bo imela 3. oktobra občni zbor, na katerem bo sklepala o svoji likvidaciji. S tem bo likvidirana tudi afera, ki je svoje dni vzbudila toliko prahu.

Uprava ojske tvornice »Sapornia« je sklenila, da likvidira in da se združi s tvornico »Schicht-Leyer« v Osijeku.

Čebelariskim zadrugam in tudi posameznim čebelarjem se sme po

odredbi finančnega ministra, dati za prehrano čebel breztršarinski sladkor. Vsakemu čebelarju se sme dati največ 5 kg tega sladkorja.

Vinogradniki v Šibeniku so protestirali proti temu, da se daje breztršarinski sladkor za slajenje mošta.

Nadškofovsko gimnazijo in sementišče v Zagrebu so prevzeli v upravo jezuiti.

Uprava borskega rudnika je zgradila novo ljudsko šolo. Stroški so znašali 2 milijona din.

102 smrtni obsojci sta bili izrečeni v naši državi v zadnjih desetih letih. Največ jih je bilo leta 1928. in 1929.

V političnem odboru Zveze narodov je imel velik govor španski delegat Alvarez del Vajo, ki je v svojem govoru ostro napadel vmešavanje Italije in Nemčije v španske državljansko vojno ter slabost, ki sta jo v tem vprašanju pokazala londonski odbor za nevmešavanje ter tudi sama Zveza narodov. Poudarjal je, da je ta slabost veljala Španijo že silno mnogo krvi. Kar se je danes pripetilo Španiji, to se more jutri pripetiti tudi vsaki drugi državi. Zato ne gre, da se še naprej postopa na sedanji slabotni način proti očitnim napadalcem.

Govor španskega delegata je sicer napravil močan vtis, toda drugo vprašanje je, če bodo demokratične države v resnici nastopile v obrambo napadenih narodov.

V silno živih barvah je tudi kitajski delegat slikal trpljenje kitajskega naroda zaradi barbarskih napadov Japoncev na neoborožena mesta. S solzami v očeh je govoril, toda govoril je skoraj pred prazno zbornico, ker se je vsa Ženeva pripravljala na veselico, ki jo je priredil bogati Aga Kan in na katero je bilo povabljenih nad tri tisoč oseb. Na tej veselici bo igralo 14 najboljših evropskih plesnih godb, vsa veselica bo ko pravljica iz tisoč in ene noči. Španski in kitajski delegat sta povabila na veselico odklonila zaradi narodne žalosti, ki je zajela Španijo in Kitajsko.

Višek svečanosti zaradi Mussolinijevega prihoda je bila prireditev v Stadionu, katere se je udeležilo baje 3 milijone ljudi. Tu je kot prvi govoril Hitler, ki je v glavnem ponovil že svoje misli, izrečene na banketu. Novo je bilo njegovo poudarjanje, da 115 milijonov Italijanov in Nemcev danes složno manifestira za skupnost obeh držav.

Mussolini je govoril nemško ter ponovno poudarjal, da hočeta Nemčija in Italija mir. Prepričan se je, da je nova Nemčija zaradi svoje sile temelj miru. Ne samo v politiki tudi na polju gospodarske avtarkije zasledujeta Nemčija in Italija iste cilje. Niti v Nemčiji niti v Italiji ni diktature, temveč sedanjí vladi sta izraz ljudske volje. V borbi proti boljševizmu Italija nikdar ne bo popustila in zaradi te borbe je žrtvovala v Španiji tudi na tisoče svojih vojakov. Oba govora sta bila seveda sprejeta z največjim navdušenjem.

Hitler bo baje skušal doseči predvsem od Mussolinija pristaneke, da se Avstrija združi z Nemčijo. V tem primeru da bi bil Hitler pripravljen napraviti Dunaj za največje nemško mesto.

Kancelar Hitler je izročil Mussoliniju red Velikega orla ter zlati znak narodno socialistične stranke. Ta znak je imel do sedaj samo Hitler.

Mednarodni kongres za mir je bil odprt v Parizu. Otvoril ga je francoski minister za letalstvo Pierre Cot. Bojimo se, da uspeh kongresa ne bo posebno prepričujoč.

Italijani so zaplenili španski tovorni parnik, ki je vozil iz Rusije žito za vlado v Valenciji. Parnik so odpeljali v Napulj, kjer so žito iztovorili.

Britanske oblasti so aretirale vse dezertarje z vladne španske kridarke »Jose Luis Diaz«, ki se popravlja v Angliji ter bodo vse dezertarje izročile valencijski vladi.

Neka japonska podmornica je napadla kitajske ribiške ladje ter neusmiljeno potapljala čoln za čolnom, čeprav je videla, da so na čolnih tudi žene in otroci. Samo en kitajski čoln se je rešil, vsi drugi čolni so se potopili, ljudje na čolnih pa so utonili. Ta brezprimerni barbarizem je vzbudil po vsem kulturnem svetu vihar ogorčenja, ki pa seveda ne bo rodilo odločne nastopa proti temu barbarstvu.

Med Poljsko in Japonsko so se v zadnjem času prijateljski odnosi zelo poglobili. Da se to tudi na zunanji poudari, je bilo poljsko poslanstvo v Tokiu povišano v veleposlanstvo in prav tako tudi japonsko v Varšavi.

Danska vlada je odpravila vse davščine na uvoz žitaric.

Štabu generala Miaje se je posrečilo odkriti veliko nacionalistično zaroto v samem Madridu. Centrala te organizacije je bila v členskem poslanstvu. V zaroto je bilo zapletenih več tisoč ljudi.

Italijanske oblasti demantirajo vest nekaterih angleških listov, da so izbruhnili v nekaterih krajih Etiopije upori. V vsej Etiopiji vlada popoln red.

Gen. Skobljn je pobegnil, njegova žena pa je bila aretirana, ker so oblasti dognale, da sta pomagala zbabiti gen. Müllerja v boljševisko zasodo.

V nedeljo je bil odprt najdaljši most v Evropi med otokoma Seeland in Folster na Danskem. Most, ki je dolg 3200 metrov, so začeli graditi 1. 1931.

Iz zadružnega registra

Vpisala se je Zdravilišna gradbena zadruga »Neptun«, r. z. z. o. z. v Ljubljani. Namen zadruge je med drugim, da priskrbuje svojim članom ceneno fizikalno-dijetsko lečenje, predvsem po načinu »Schroth« ter odpočitek in razvedrilo v lastnih napravah v Mekinjah pri Kamniku. Načelnik zadruge je dr. Ivan Benković v Ljubljani.

Dobave - licitacije

Šumska uprava v Boh. Bistrici proda na ustni licitaciji dne 11. oktobra cca 2200 prn lubja.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 30. sept. 12.00: Češki in slovaški narodni napevi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Zborovske pesmi (plošče) — 18.40: Prosvetni spored prihodnjega leta (Vinko Zor) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: Min. za telesno vzgojo naroda — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Koncert. Sodeluje: Gregorčev pihalni kvintet in tercet Stritar — 21.15: Schumann: Otroški prizori (klavir; dr. Dohnany); plošče — 21.30: Koncert radijskega orkestra — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Radijski jazz, vmesne speve poje Mirko Premelč.

Petek, dne 1. okt. 12.00: Po naših logih in gajih (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Orkestralni koncert (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Duet: klavir in harmonij (gđc. Gnjezdica Melita in g. Kaškarov Dimitrij) — 18.40: Dramske priredbe v prihodnjem letu (prof. Fr. Koblar) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti — 20.00: In zdaj: Dame volijo! (Adamičev jazz in Jožek in Ježek) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.

A. Šarabon
LIUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Velepraznina za kava

Milniza dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzotjavni naslov:

ŠARABON, LIUBLJANA

Telefon št. 28-06

Ustanovljeno leta 1886

Združenje trgovcev za srez Ljutomer

naznanja tužno vest, da je zvesti in delavni član njegovega nadzorstva, gospod

Karol Jurjovič

trgovec v Slatini Radenci

dne 26. t. m. preminul.

Pogreb dragoga tovariša je bil v torek dne 28. t. m. ob 15. uri na pokopališču pri Kapeli.

Ohranimo zvestemu tovarišu svetel spomin!

Uprava in nadzorstvo združenja trgovcev